

ORCID 0000-0002-0600-0832

ГЛАДКИЙ Олександр

*доктор географічних наук, професор,
професор кафедри туризму та рекреації
Державного торговельно-економічного
університету, академік Національної
академії наук вищої освіти України
м. Київ, Україна*

HLADKYI Oleksandr

*Doctor of geographic sciences, professor,
professor at the Department of Tourism
and Recreation in State University of
Trade and Economics, Academician of
the National Academy of Sciences of
Higher Education of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

✉ o.gladkey@knute.edu.ua**ПРОЕКТУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ У СФЕРІ КУЛЬТУРНО-ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ УКРАЇНИ****DESIGN OF INNOVATIVE CULTURAL AND COGNITIVE TOURISM PRODUCT OF CHERNIGIV REGION IN UKRAINE****Анотація.**

Вступ. Сучасний туристичний ринок отримав нові тенденції розвитку та актуального зростання у період завершення пандемії, спричиненою коронавірусною інфекцією SARS-CoVid-19. Культурно-пізнавальний туризм отримав нові тенденції проектування свого туристичного продукту, який в новітніх реаліях включає не лише традиційні маршрути з ознайомлення із культурно-історичною та природною спадщиною певної території (країни, регіону, місцевості), але й віртуальні подорожі та екскурсії з використанням сучасних технологічних засобів доповненої та змішаної реальності.

Використання інноваційних технологій в проектуванні турпродукту культурно-пізнавального туризму розкривається в працях багатьох учених. Проте, проблема використання інноваційних мультимедійних технологій для проектування турпродукту культурно-пізнавального туризму Чернігівській області ще детально не проаналізована.

Мета дослідження – аналіз використання інноваційних мультимедійних технологій для проектування турпродукту культурно-пізнавального туризму Чернігівській області. Завдання – встановлення сутності та характерних рис культурно-пізнавального туризму; визначення особливостей та механізмів проектування його туристичного продукту; аналіз особливостей використання інноваційних мультимедійних технологій доповненої та змішаної реальності; а також пошук шляхів апробації отриманого досвіду в межах Чернігівській області.

Матеріали і методи дослідження. Це дослідження засноване на науково-діалектичному методі. Основними методами дослідження є: метод описового аналізу, літературно-довідковий аналіз, аналітичний метод, а також науковий синтез.

Результати. Визначено сутність та характерні риси культурно-пізнавального туризму, досліджено особливості та механізми проектування його туристичного продукту, проведено аналіз особливостей використання при цьому інноваційних мультимедійних технологій доповненої та змішаної реальності, окреслено пошук шляхів апробації отриманого досвіду в межах Чернігівській області України.

Висновки. Пріоритетними напрямками формування інноваційного продукту культурно-пізнавального туризму в Чернігівській області на основі мультимедійних технологій доповненої та змішаної реальності є: організація паломницьких турів православними святинами Чернігівщини; організація турів природничого характеру, в т.ч. у межах активного й спортивного туризму (на р. Десна та ін.); організація гастрономічних турів з елементами спортивної рибалки, дегустаційний (пивний) туризм; організація етнографічних, історико-пізнавальних турів стародавньої минувщини слов'янських племен часів Київської Русі.

Перспективи подальших досліджень. Чернігівська область має потужну історико-культурну спадщину, що забезпечує розвиток культурно-пізнавального туризму в регіоні. Головною особливістю району є велика кількість будівель різних архітектурних стилів, які привертають увагу туристів, а також широкі можливості розвитку паломницького, природного, активного, гастрономічного, етнографічного та історико-пізнавального туризму.

Наведені вище напрямки культурно-пізнавального туризму в Чернігівській області мають найбільші перспективи для проектування інноваційного туристичного продукту з використанням мультимедійних технологій доповненої та змішаної реальності.

Ключові слова: культурно-пізнавальний туризм, інформаційні технології, мультимедійні технології, проектування туристичного продукту, Чернігівська область.

Annotation.

Introduction. The modern tourist market has received new development trends and actual growth to the end of pandemic caused by the SARS-CoVid-19 coronavirus infection. Cultural and cognitive tourism has received new trends in designing of its tourist product also. Cultural and cognitive tourism product includes not only traditional directions for investigations of cultural, historical and natural heritage of a certain territory (country, region, locality), but also this product includes virtual trips and guiding tours using modern technological equipment of augmented and mixed reality in the latest realities.

The use of innovative technologies in cultural and cognitive tourism product designing were carried out by both national and foreign scientists. The specifics of cultural and cognitive tourism development in the Chernihiv region of Ukraine is investigated by such scientists as Beidyk O.O., Kravchenko N.O., Lyubitseva O.O., Matsola V.I. etc. However, the problem of using innovative multimedia technologies for cultural and cognitive tourism product designing in Chernihiv region has not yet been analyzed in detail.

The aim of the study. That is why the purpose of this study is to analyze the use of innovative multimedia technologies for cultural and cognitive tourism product designing in Chernihiv region. The aim of the study is to discover the essence and characteristic features of cultural and cognitive tourism, to determine the features and mechanisms of its tourist product designing, to analyze the features of innovative multimedia technologies usage for cultural and cognitive tourism product designing e.g. augmented and mixed reality, as well as the investigate the directions of cultural and cognitive tourism product designing in Chernihiv region of Ukraine.

Research materials and methods. This study is based on scientific dialectical method. The main investigation methods of this study are: the method of descriptive analysis, literary reference analysis, analytical method as well as scientific synthesis.

The results. The essence and characteristic features of cultural and cognitive tourism were determined. The features and mechanisms of cultural and cognitive tourist product designing were investigated. The features of augmented and mixed reality innovative multimedia technologies usage were analyzed. The directions of acquired experience approbation within the Chernihiv region of Ukraine was investigated.

Conclusion. There priority directions of innovative cultural and cognitive tourism product development in Chernihiv region based on multimedia technologies of augmented and mixed reality are: organization of pilgrimage tours to Orthodox shrines of Chernihiv region; organization of nature environmental tours, including within the framework of active and sports tourism (on the Desna River, etc.); organization of gastronomic tours with elements of sports fishing, tasting (beer) tourism; organization of ethnographic, historical and educational tours based on the ancient past of the Slavic tribes from the Kyivan Rus times.

Prospects for further research. Chernihiv region has a powerful historical and cultural heritage, which ensures the development of cultural and cognitive tourism in the region. The main feature of Chernihiv region is a large number of buildings constructed in various architectural styles that attract the attention of tourists as well as wide opportunities for the development of pilgrimage, natural, active, gastronomic, ethnographic, historical and cognitive tourism.

The above mentioned directions of cultural and cognitive tourism in Chernihiv region have the greatest prospects for designing an innovative tourist product using multimedia technologies of augmented and mixed reality.

Keywords: cultural and cognitive tourism, information technologies, multimedia technologies, tourism product design, Chernihiv region.

Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний туристичний ринок отримав нові тенденції розвитку та актуального зростання у період завершення «піку» пандемії, спричиненою коронавірусною інфекцією SARS-CoVid-19. Паралельно з традиційними видами туризму все більшої популярності в ньому, за результатами дослідження «Tourism 2020 Vision» [9, 13], набувають пригодницький, діловий, екологічний, космічний, віртуальний та культурно-пізнавальний туризм. Останній вид туризму отримав нові тенденції проектування свого туристичного продукту, який в новітніх реаліях включає не лише традиційні маршрути з ознайомлення із культурно-історичною та природною спадщиною певної території (країни, регіону, місцевості), але й віртуальні подорожі та екскурсії з використанням сучасних технологічних засобів доповненої та змішаної реальності.

Використання інноваційних технологій в проектуванні турпродукту культурно-пізнавального туризму розкривається в працях багатьох учених. Зокрема це О. Є. Афанасьєв,

В. Ф. Кифяк, О. О. Любіцева, І. Ю. Мальська, І. Г. Смирнов, Л. М. [9]. Устименко тощо. Специфіка розвитку культурно-пізнавального туризму в Чернігівській області України вивчалася такими ученими, як О. О. Бейдик (2010), Н.О. Кравченко (2007), О.О. Любіцева (2009), І. В. Мацола (1997) та ін. Проте, проблема використання інноваційних мультимедійних технологій для проектування турпродукту культурно-пізнавального туризму Чернігівській області ще не була детально проаналізована.

Мета дослідження – аналіз використання інноваційних мультимедійних технологій для проектування турпродукту культурно-пізнавального туризму Чернігівській області.

Мета дослідження конкретизується такими завданнями – встановлення сутності та характерних рис культурно-пізнавального туризму, визначення особливостей та механізмів проектування його туристичного продукту; аналіз особливостей використання при цьому інноваційних мультимедійних технологій доповненої та змішаної реальності, а також пошук шляхів апробації отриманого досвіду в межах Чернігівській області.

Матеріали і методи дослідження. Це дослідження засноване на науково-діалектичному методі. Основними методами дослідження є: метод описового аналізу (при встановленні сутності культурно-пізнавального туризму), літературно-довідковий аналіз (при аналізі ресурсів культурно-пізнаваного туризму Чернігівської області), аналітичний метод (при дослідженні мультимедійних технологій доповненої та змішаної реальності), а також науковий синтез (при обґрунтуванні апробації отриманого досвіду).

Результати та дискусії. Поняття «культурний-пізнавальний туризм» уперше було офіційно використано в матеріалах Всесвітньої конференції ООН з культурної політики (1982 р.). Під ним прийнято розуміти таку форму туризму, що надає можливості пізнати особливості історії, культури і традицій різних народів, що проживають на певній території, в межах якої сформувались їх звичаї, ментальність, спосіб життя, елементи матеріальної і духовної спадщини [13].

М. І. Драгомирецька (2021) дає наступне визначення: «Культурно-пізнавальний туризм – це тимчасове переміщення окремих осіб за межі їх постійного місця проживання, зумовлене наявністю інтересу до відвідування культурних пам'яток, історичних місць та музеїв, художніх галерей, включаючи культурні події, драматичні та музичні театри, концертні зали, виставки і експозиції, які пов'язані з історико-культурною спадщиною, творчістю та мистецтвом мешканців певної території, їх повсякденним стилем життя, з метою задоволення культурних потреб, набуття нового досвіду та знань [5].

За визначенням О. О. Бейдика (2001), культурний туризм включає відвідування історико-культурних та природничо-географічних пам'яток. Основна мета такої подорожі – ознайомлення з визначними пам'ятками історії, культури, мистецтва, етнічними та природними особливостями території, сучасними обрисами життям людей та ін [2].

Інший дослідник, А. Б. Косолапов, визначає культурно-пізнавальний туризм як: діяльність в галузі туризму, яка переважно базується на ресурсах історико-культурної спадщини, національних традиціях, мистецтві, активно використовує сучасні комунікаційні системи та високотехнологічну готельну інфраструктуру [2].

Наведені вище дослідники вважають культурний туризм різновидом дозвілля, що передбачає як особистісний розвиток, так і особистісну мотивацію, навчання.

На нашу думку класифікацію культурно-пізнавального туризму можна доповнити наступними напрямками (рис.1):

- науково-природничий туризм (наукові польові дослідження із залученням звичайних туристів-добровольців);
- історико-археологічний туризм (поїздка до історичних місць та участь в археологічних розкопках);
- етнографічно-краєзнавчий туризм (дослідження місцевих обрядів, звичаїв, традицій, ознайомлення з народним побутом, фольклором, крафтовими технологіями, ремеслами тощо);
- архітектурно-історичний туризм (відвідування туристами архітектурних пам'яток, пов'язаних з певним історичним проміжком часу).

Рис. 1. Категорії культурно-пізнавального туризму

У в працях низки зарубіжних учених поняття культурно-пізнавального туризму розглядається як:

- засіб пізнання природи та культурної спадщини регіону;
- засіб дослідження художньої спадщини, фольклору, побуту, архітектури, мистецтва та інших елементів культурного життя [13, 14].

Сучасні інноваційні технології, на яких засноване проектування віртуальних мультимедійних турів в галузі культурно-пізнавального туризму включають такі елементи: проектори, що дозволяють будувати 2D і 3D-зображення; стільникові плівки прямої та зворотної проекції, які дозволяють перетворити будь-яку прозору поверхню на цифровий дисплей; інтерактивні сенсорні плівки, у тому числі інтерактивні плівки зворотної проекції; голографічні сітки, що дозволяють створювати голографічні зображення; сенсорні екрани (кіоски) з технологією touch screens або multi-touch, що дозволяють обробляти безліч точок дотику; туманні екрани, які являють собою систему, що робить екран з мікроскопічних крапель води. Такий екран дозволяє відвідувачу проходити крізь зображення, не спотворюючи його. Різновидом цього виду можна вважати полівізори, що використовуються для створення об'ємного голографічного зображення; РК-дисплеї, плазмові дисплеї, або LCD-монітори, або екрани зворотної проекції; датчики руху або модулі інтерактивної взаємодії, наприклад, на технології оптичного трекінгу, який розпізнає рух людей і керує зображенням на екрані в режимі реального часу; Системи відеокamera та звукові системи спрямованої дії.

Технології віртуальної, доповненої та змішаної реальності, мультисенсорні технології для проектування віртуальних мультимедійних турів в галузі культурно-пізнавального туризму мають такі типи фізичного занурення у віртуальному середовищі: особиста присутність – відчуття індивідуумом, що він є частиною віртуального середовища; соціальна присутність – відчуття, що інші істоти також існують у віртуальному середовищі; присутність навколишнього середовища – реакція віртуального середовища на присутність та дію людини.

За типом пристроїв, від яких системи AR (доповненої реальності, augmented reality) і MR (змішаної реальності, mixed reality) отримують інформацію про положення та навколишнє середовище, виділяють: геометричні геопозиційні – положення визначається за допомогою GPS; для визначення кута повороту та обліку переміщення пристрою можуть використовуватися гіроскопи та акселерометр; оптичні – для орієнтації використовуються дані, отримані від фотодатчиків або зображення з камери.

Річардом Майером [11] у результаті дев'ятирічних емпіричних досліджень було виявлено сім принципів, якими слід керуватися під час створення мультимедійного супроводу:

- 1) мультимедійний принцип – відвідувачі засвоюють матеріал за допомогою слів та зображень краще, ніж за допомогою лише слів;
- 2) принцип просторової суміжності – відвідувачі засвоюють матеріал краще, коли відповідний текст та зображення представлені поруч, а не далеко один від одного – на екрані або сторінці;
- 3) принцип тимчасової суміжності – відвідувачі сприймають інформацію краще, коли відповідні слова та ілюстрації представлені одночасно, а не послідовно;
- 4) принцип зв'язку – відвідувачі засвоюють матеріал краще, коли сторонні слова, зображення чи звук відсутні;
- 5) принцип модальності – відвідувачі краще сприймають інформацію з анімації та розповіді, ніж з анімації та тексту на екрані;
- 6) принцип надмірності – відвідувачі краще сприймають інформацію з анімації та аудіо оповіщення, ніж з анімації та тексту на екрані або анімації, оповідання та тексту одночасно;
- 7) принцип індивідуальних відмінностей – ефекти оформлення більш дієві для відвідувачів із низьким рівнем знань, ніж для відвідувачів із більшим обсягом знань; вони також грають більшу роль для відвідувачів з високорозвинутою просторовою уявою, ніж для відвідувачів з нерозвинутою просторовою уявою.

Ці принципи мають бути покладені в основу проектування віртуальних мультимедійних турів в галузі культурно-пізнавального туризму Чернігівської області.

Чернігівська область України володіє унікальним історико-культурним та природно-рекреаційним потенціалом. Її столиця – м. Чернігів – одне з найдавніших міст Європи. На державному обліку міста перебуває 272 пам'ятки археології (234 – національного значення), понад 96 пам'яток історії, 67 пам'яток архітектури (28 – національного значення), 17 пам'яток монументального мистецтва [3;12].

Чернігівщина, для більшості звичайних українців, як правило, асоціюється з часами Київської Русі. Можливо хтось згадає Батурин – гетьманську столицю, а можливо хтось уже бував у Качанівці – палацово-парковому комплексі. Не дивлячись на наявність таких популярних об'єктів, Чернігівщина, здебільшого, залишається незвіданою навіть для корінних жителів міста.

Також, не варто забувати, що Чернігів, та й в цілому вся область, як і будь-яка інша по всій Україні, славиться чудовою природою та маловідомими історичними місцями і пам'ятками [10].

Чернігівська область відома старовинними церквами (серед них вирізняється підземний храм св. Феодосія Тотемського) слов'янськими старожитностями та унікальними ландшафтними парками [1].

Чернігів, Новгород-Сіверський, Батурин, Ніжин, Прилуки, Козелець, Остер, Седнів є популярними культурно-пізнавальними туристичними центрами області. Ці міста багаті на православну архітектуру доби Київської Русі та архітектурну спадщину XVII-XIX ст. У них розташовані унікальні зразки культової та цивільної архітектури – православні храми, палаци та садиби з чудовими парками, адміністративні будівлі та пам'ятники [8].

Серед палацово-паркових комплексів та дворянських садиб області слід виділити Батуринську фортецю, Новгород-Сіверську фортецю, Чернігівський Дитинець з комплексом унікальних споруд, Палац Розумовського, а також всесвітньо відому палеолітичну стоянку первісної людини у с. Мезин Коропського району тощо [4]. Всі ці місця характеризуються унікальною культурно-історичною цінністю, разом вони дають цілісне яскраве уявлення про Чернігівську область. Окрім вищезгаданих пам'яток, що збереглися у досить непоганому стані, є й такі, що потребують реставрації: маєток Катеринича (м. Бобровиця), маєток Раковича (с. Соколівка, Бобровицький район), палац Мейендорфа (с. Новий Биків, Бобровицький р-н), палац поміщиків Пашковських (с. Чемер, Козелецький р-н), садиба Кочубеїв (с. Тиніца, Бахмацький р-н), садиба Дараганів «Покорщина» (сmt. Козелець) та ін.

Основні передумови розвитку туристичної сфери Чернігівської області наведено на рис. 2.

Основними проблемами, що гальмують розвиток культурно-пізнавального туризму в Чернігівській області є [6]:

- низька конкурентна спроможність туристичного продукту в регіоні через нерозвиненість інфраструктури більшості туристично-розважальних закладів;
- рівень розвитку туризму в Чернігівській області не відповідає наявному потенціалу;
- неналежний рівень інформаційно-рекламної підтримки всередині країни, особливо на зовнішніх ринках з туристично-розважальним потенціалом регіону;
- незначне інвестування у розвиток сфери розваг та туризму на Чернігівщині;
- рівень розвитку сільського зеленого туризму невисокий, а якість обслуговування низька;
- відсутність коштів у обласних та міських бюджетах для фінансування заходів з розвитку туризму;
- відсутність експертів з розвитку туризму та центрів туристичної інформації в більшості регіонів, що призводить до недостатньої інформації для туристів про існуючу туристичну інфраструктуру;
- вкрай низький рівень використання віртуальних мультимедійних технологій змішаної та доповненої реальності для проектування віртуальних мультимедійних турів в галузі культурно-пізнавального туризму.

Вирішити ці проблеми можливо за умови забезпечення сприятливого інвестиційного середовища та широкомасштабного розвитку IT, реалізації комплексу заходів щодо вдосконалення системи мультимедійного супроводу інноваційного продукту культурно-пізнавального туризму, посилення віртуальних комунікацій та інформаційного забезпечення [6, 7].

Розробка стратегії розвитку мультимедійних технологій формування інноваційного продукту культурно-пізнавального туризму в Чернігівській області спрямована на вирішення нагальних проблемних запитань [6]:

Рис. 2. Передумови розвитку туристичної індустрії Чернігівської області (розроблено автором)

- формування сучасних інформаційних технологій в галузі культурно-пізнавального туризму;
- детальна оцифровка культурно-пізнавальних ресурсів Чернігівської області та створення на їх основі завершених турпродуктів;
- розвиток івентивних заходів, віртуальних екскурсій, подорожей, ярмарок, фестивалів та ін. в рамках культурно-пізнавального туризму;
- формування віртуальних брендів Чернігівської області в галузі культурно-пізнавального туризму;
- посилений розвиток цифрової інфраструктури та інтернет-комунікацій.

Висновки. Отже, пріоритетними напрямками формування інноваційного продукту культурно-пізнавального туризму в Чернігівській області на основі мультимедійних технологій доповненої та змішаної реальності є:

- Організація паломницьких турів православними святинами Чернігівщини;
- Організація турів природничого характеру в т.ч. у межах активного й спортивного туризму (на р. Десна та ін.).
- Організація гастрономічних турів з елементами спортивної рибалки, дегустаційний (пивний) туризм.
- Організація етнографічних, історико-пізнавальних турів стародавньої минувщини слов'янських племен часів Київської Русі.

Перспективи подальших досліджень. Чернігівська область має потужну історико-культурну спадщину, що забезпечує розвиток культурно-пізнавального туризму в регіоні. Головною особливістю району є велика кількість будівель різних архітектурних стилів, які привертають увагу туристів, а також широкі можливості розвитку паломницького, природного, активного, гастрономічного, етнографічного та історико-пізнавального туризму.

Наведені вище напрямки культурно-пізнавального туризму в Чернігівській області мають найбільші перспективи для проектування інноваційного туристичного продукту з використанням мультимедійних технологій доповненої та змішаної реальності.

Конфлікт інтересів. Автор заявляє, що він не має фінансових чи нефінансових конфліктів інтересів щодо цієї публікації; не має відносин з державними органами, комерційними або некомерційними організаціями, які могли б бути зацікавлені у поданні цієї точки зору.

Література

1. Бейдик О. О., Новосад Н. О. Фактори формування туристичних регіонів і центрів в'їзного туризму України. Проблеми міжнародного туризму : зб. наук. праць. Київ : ППНВ, 2010. С. 285–299.
2. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. К.: Київський університет, 2001. 395 с.
3. Герасименко В.Г. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону: монографія. Одеса: ОНЕУ, 2016. 262 с.
4. Гулич О. Науково-методичні підходи та алгоритм розробки регіональних програм розвитку рекреаційної сфери. Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Ринкова трансформація України: проблеми та перспективи (Збірник наукових праць). Л., 2004. Вип. 1 (XLV). 623 с.
5. Дрогомирецька М.І. Культурно-пізнавальний туризм і його роль у стійкому розвитку регіонів. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. м. Полтава, Україна, 2021. С. 68.
6. Корнілова Н.В. Проблеми розвитку туризму в Чернігівській області. Географія та туризм. 2010. Вип. 10. С. 65-71.
7. Кравців В.С. Науково-методичні засади реформування рекреаційної сфери: наук. зб. Львів: ІРД НАН України, 1999. 78 с.
8. Кравченко Н.О. Рекреаційне господарство Полісся: сучасний стан та перспективи розвитку. Ніжин: Міланік, 2007. 172 с.
9. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). К., 2007. 436. с.
10. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України. Львів: Інститут регіональних досліджень НАНУ, 1997. 259 с.
11. Новини «Delphi» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://delphipages.live/ua/vezelay>
12. Офіційний сайт головного управління статистики у Чернігівській області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://chernigivstat.gov.ua/> (дата звернення: 23.09.2022)
13. ICOMOS Tourism Handbook for World Heritage Site Managers. ICOMOS, 2002. 315 p.
14. Kajzar P. Cultural tourism and world heritage. Sborník příspěvků XVII mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Hustopeče, 2014. P. 901–906.

References:

1. Beydyk O. O., Novosad N. O. (2010). Factors in the formation of tourist regions and centers of outbound tourism in Ukraine. Problems of international tourism. K; PPNY 2010. P. 285–299.

2. Beydyk O.O. (2001). Recreational and tourist resources of Ukraine: methodology and methods of analysis, terminology, zoning. K: Kyevskiy university 2001. 395 p.
3. Gerasimenko V.G. (2016). Assessment of the tourist and recreational potential of the region: monograph. O: ONEU. 2016. 262 p.
4. Gulych O. (2004). Scientific-methodological approaches and algorithms for regional programs of the recreational field development. Socio-economic reports in the transitional period. Market transformation of Ukraine: problems and prospects. Vol. 1 (XLV). 623 p.
5. Drohomiretska M.I. (2021). Cultural and cognitive tourism and its role in the sustainable development of regions. Proceedings of the International Scientific and Operational Conference. Poltava, Ukraine. P. 68.
6. Korniylova N.V. (2010). Problems of tourism development in the Chernivtsi region. Geography and tourism. Vol. 10. P. 65-71.
7. Kravtsov B.C. (1999). Scientific and methodological foundations of recreational field development. National Academy of Sciences of Ukraine. 78 p.
8. Kravchenko N.O. (2007). Recreational economy of Polissia: current state and development prospects. Nizhyn: Mylanyk. 172 p.
9. Lyubitseva O. O. (2007). Market of tourist services (geospatial aspects). p. 436.
10. Matsola V.I. (1997). Recreational and tourist complex of Ukraine. Institute of Regional Studies of NASU. 259 p.
11. News of «Delphi». URL: <https://delhipages.live/ua/vezelay>
12. Official site of the main statistics office in the Chernivtsi region. URL: <http://chernigivstat.gov.ua/>
13. ICOMOS (2002). *Tourism Handbook for World Heritage Site Managers*. ICOMOS. 315 p.
14. Kajzar P. (2014). Cultural tourism and world heritage. Sborník příspěvků XVII mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Hustopeče, P. 901–906.